

СТРАТЕГИЯ
НА БЪЛГАРСКИЯ ЧЕРВЕН КРЪСТ ДО 2020 г.

“... Да спасим живот, да променим мисленето ...”

ВЪВЕДЕНИЕ

По своята същност Стратегията на БЧК до 2020 г. представлява цялостно изследване, базирано на основните принципи и ценности, на философията и същността на Международното движение на ЧК/ЧП и на Стратегия 2020 на МФЧК/ЧП, което осъществява необходимата конкретизация през призмата на нашите постижения през изминалото десетилетие, очертава визията и стратегическите цели на нашето национално дружество за периода до 2020 г. и основните подходи и дейности за тяхното успешно достигане в края на периода. Тя се основава на задълбочен социално-икономически анализ на външната среда и систематичен преглед на многостранните характеристики и проявления на институционалната или т.н. вътрешна среда за развитие на организацията.

Стратегията се характеризира със силна вътрешна взаимовръзка между изработването на цялостната рамка на нашето **“организирано усилие”** да помогнем на нуждаещите се и съвременното формулиране на нашите **“идеи”**, ценности и пътищата, по които те достигат до обществеността и се превръщат в **ефикасно средство за хуманизиране на обществото и реален принос за постигане целите на хилядолетието**. Потенциални **“читатели”** и **“потребители”** на този документ са представители на всички слоеве на българското население. Той е предназначен за нашите членове и доброволци, за ръководителите и обществениците, за съмишлениците и партньорите на национално и местно ниво и за тях трябва да е лесно разбираем, вдъхновяващ и даващ възможност за идентификация и приобщаване към ценностите и каузите на организацията.

Приложеният честен и **коректен подход към уроците, научени през периода на реализиране на Стратегията на БЧК до 2010 г.**, съчетан с ясното и научно обосновано открояване на глобалните тенденции в бързо променящия се съвременен свят, ни дават възможност да **формулираме Визия на нашата организация**, която по най-добър начин отразява принципа **“От глобално мислене – към локално действие”** и фокусира нашите усилия **“към ефективна работа на терен”** – **към създаване на капацитет и осъзната нагласа на членовете на овластените общности да се борят за намаляване на човешкото страдание и да се превърнат в най-важния ресурс на собственото си развитие**.

Стратегията на БЧК до 2020 г. обхваща три червенокръстки мандата – тези на **64-то, 65-то и 66-то общи събрания на национално ниво**. Тя представлява комплекс от **вътрешно свързани стратегии (по направления на дейност)**, които ще дадат възможност организацията да посрещне хуманитарните предизвикателства на вторите десет години на 21-то хилядолетие, съпадащи с периода на пълноценно присъединяване на страната към Европейския съюз.

Стратегията е структурирана в три части:

- **първата представлява анализ на състоянието и прогнози за външната и вътрешна среда на БЧК, което на практика е и равностойка на постигнатите резултати и оценка на изпълнението на Стратегията на БЧК до 2010 г.**
- **втората е сърцевината на документа и определя Мисията и Визията на БЧК, стратегическите цели и институционалните подходи, осигуряващи постигането им. Целите и подцелите по направления на дейност описват желаните промени в отделните сфери на основните червенокръстки дейности и посоките на тяхната реализация и развитие. Тук е представена една достъпна система, чиято цел е да се осъществи логически обоснован преход към определяне на задачите и оценката на постигнатото. Формулировките на **очакваните резултати** по отношение на най-важните заинтересовани страни са допълнени със съответни **индикатори (показатели)** за количествено измерване на промяната, което дава възможност за осъществяване на прецизен мониторинг и набелязване на адекватни за дадения етап корекции в дейностите и подходите за реализиране на Стратегията. Детайлният анализ на външната и вътрешната среда на БЧК в първата част дава възможност да се изведат и **възможните рискове**, които сериозно биха затруднили реализацията на Стратегията на отделни етапи от визириания десетгодишен период.**
- Третата част представя **специфичните задачи за постигане на целите и подцелите по направления на дейност** и са основата на т.н. **план за действие**. Конкретните задачи за всяка година оформят **Работния план на БЧК** за годината.

Процесът на създаването на Стратегията е отворен и участнически – отворен към всички идеи и мнения, изразени по време на обсъждане на проекта, и участнически – във връзка с активното търсене на включването на всички червенокръстки дейатели (ръководители, мениджъри и експерти на отделните организационни нива, доброволци и членове на организацията, представители на заинтересованите страни), както с оценки за успехите и трудностите в досегашната дейност, така и с идеи, предложения и виждания за евентуалните рискове за бъдещата изява. Широкият консултативен

процес (предизвикани експертни мнения и официални становища, анкети и интервюта с ключови фигури и функционери, фокус групи) бе съчетан със спонтанното участие в дискусиите на делегатите на 28-те областни общи събрания, на участниците във форумите на БМЧК и в множество червенокръстки работни срещи и събирания с разнородна насоченост. За разширяване мащаба и обхвата на дискусиите допринесе и пълноценното използване на всички съвременни ИТ средства за комуникация.

Благодарение на целия този процес, като стратегически цели на БЧК бяха определени именно онези червенокръстки дейности, които имат най-силно влияние върху живота в общностите и уязвимите хора в тях и в които е оправдано с приоритет да се вложат усилия, време и ресурси. Оценено бе, че по този начин организацията ще бъде най-ефективна в подкрепата си за обществото, ще се повишат капацитетът и имиджът ѝ, ще се развият услугите и БЧК като цяло.

Това, от своя страна, е предпоставка Стратегията на БЧК до 2020 г. да стане **водещ планиращ и координиращ документ**, който да подпомага националното дружество на всички нива в процесите на планиране и осъществяване на дейностите, да стимулира развитието на общностното ниво, да предоставя възможност за по-фокусирана работа върху специфичните проблеми на общностите. **Чрез реализирането на очакваните резултати ще се постигне желаното значимо социално включване на различните слоеве на обществото, основано на разбирането, че самите хора са най-важния ресурс за развитието на общностите, в които живеят.**

ПЪРВА ЧАСТ

СИТУАЦИОНЕН АНАЛИЗ

ВЪНШНА СРЕДА: СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКА И ХУМАНИТАРНА ОЦЕНКА ЗА СТРАНАТА

В последните години развитието на България бе свързано с въжделенията и страховете на българина в периода на присъединяването на страната към структурите на НАТО и Европейския съюз, преминал през надеждите, произтичащи от социално-икономическия растеж по време на предприєдинителните и присєдинителните усилия и инициативи и завършващ с несигурността и тревогата, породени от настъпилата най-тежка световна финансова и икономическа криза след 30-те години на миналия век. И макар кризата в България да настъпи по-късно, то нейните негативни последици засегнаха силно държавата, а се усетиха най-осезателно от бизнеса и българските граждани. Спадът на Брутният вътрешен продукт (БВП) за първата половина на 2009 г. е с 4,2 %, а прогнозите за годишно съкращаване са от порядъка на 6-7 %. В следствие на икономическата криза **силно нарастнаха държавните разходи и намаляха финансовите приходи. Двукратно е спаднала стойността на преките чуждестранни инвестиции.** Особено тревожни са социалните измерения на икономическата криза. Според официалната статистика **равнището на безработица през юли 2009 г. се е повишило до 7,6 %** от трудоспособното население. В действителност, към настоящия момент **без работа са повече от 10 % и тази цифра продължава да нараства.** Държавата изпитва трудност да осигури необходимите социални плащания. Допълнителна трудност за страната в условия на криза бе и спирането на част от финансовите средства от европейските фондове.

Безспорно най-чувствителният проблем, пред който е изправена страната е, че вложените усилия не постигат очакваните ефекти в социалната област. За съжаление икономиката и през 2010 година е **“трудно предсказуема”**, а ръст може да се очаква едва през 2011 г. Очаква се равнището на безработица да нараства като в края на 2010 г. достигне 11,4 %, а фактическото замразяване на минималната работна заплата ще я направи недостатъчна, за да компенсира очаквания праг на бедност. **Всичко това създава възможност за нови модели на уязвимост, маргинализация и обедняване на населението**, което променя характера на общностите, още повече че България заема едно от последните места в Европа по показател **“БВП на глава от населението”**. **Равнището на бедност в страната е реален проблем за повече от 400 000 домакинства. Най-често в категорията на бедните, освен възрастните хора, попадат лицата без образование или тези с по-ниско образователно ниво.** В тази връзка трябва да имаме предвид, че в България е по-слабо развито професионалното образование и квалификация в сравнение с другите европейски държави.

Особено уязвими са **самотните майки**, където равнището на бедност е близо три пъти по-високо от средното за страната. За бъдещото демографско развитие на България е тревожен фактът, че бедността е широко разпространена сред **семействата с деца и особено тези с три и повече деца**, което допълнено често пъти с нездрава семейна среда, създава предпоставки за социална маргинализация на широки

групи млади хора. Всяко пето дете или 20% от децата до 14-годишна възраст живеят в бедни домакинства т.е. при ограничени възможности за здравословно хранене и качествено образование. **Детската бедност у нас е най-висока в цяла Европа. 17 % от българчетата се водят на прага на бедността по критерии, зададени от УНИЦЕФ.** Ниското равнище на доходите в страната, а оттам и демографското поведение, продължават да оказват съществено въздействие върху **ограничените възможности за трудова реализация, особено сред младите хора, и ниското равнище на заплащане, намиращи проявление в дълбочината на обедняване на населението.** През последните години **растежът на работната заплата е по-нисък от този на производителността на труда.** Продължава да съществува т.нар. феномен “работещи бедни” (заплащането в България за 1 евро час е повече от дванадесет пъти по-ниско от средното за Европейския съюз).

Описаните дотук явления обуславят **силните миграционни процеси** в страната. Това ще повлияе върху възпроизводството на населението не само през следващите 10-15 години, но и за доста по-дълъг период от време, т.е. ще доведе до **дългосрочно променящи се демографски модели, свързани със застаряването на населението и непланирана урбанизация.** Миграцията сред младите хора е съпроводена с опасност от въвлечане в различни форми на нелегален и принудителен трафик. **Дългосрочните прогнози сочат, че през 2020 г. населението (към момента е 7 606 551 души) ще е намаляло с около 450 000 души, като повече от половината от населението (от 0 до 14 г. и над 65 г.) ще бъдат зависими от семейството и държавата за своето съществуване,** което още веднъж подчертава изключителното значение на възможностите за реализация и поведението на хората в трудоспособна възраст. **Застаряването на населението** (концентрирано най-вече в неурбанизираните райони), **безпомощността, бедността и самотата на възрастните хора, съчетани с ниските възможности на трудоспособното население и настоящите проблеми в държавата, поставят сериозни предизвикателства пред здравната и социалната системи на държавата и пред останалите структури на обществото.** Към тази картина можем да добавим ситуацията, свързана с ниския социален статус и **комплексната уязвимост на бежанците и търсещите убежище у нас.**

Можем да обобщим, че **икономическата среда у нас като цяло се влошава и поставя рискове пред възможностите за заетост и доходите на населението.** Броят на нуждаещите се, в т.ч. и на децата в риск, нараства, населението застарява, а възможностите на системите за защита са ограничени поради по-ниските приходи от данъци, социални и здравни осигурителни вноски. Следователно, **сериозните последици на кризата в различни сфери на обществения живот ще бъдат голямото предизвикателство пред общностите през следващото десетилетие.**

Социално-икономическите условия, съчетани с недостатъчно ефективната работа на определени структури и някои поведенчески фактори, се отразиха негативно и върху здравето на нацията, свързано с хроничния дистрес, злоупотреба с цигари (над 75 % са пушачите от групата 15-24 г.), алкохол (около 75 % от групата 15-24 г. употребяват алкохол), наркотици (наркозависимите в страната са около 40 000 – 45 000 души, като възрастта на употребяващите пада), рисково сексуално поведение (преобладаващият път на разпространение на HIV инфекция е чрез инжекционна употреба на наркотици), нерационално хранене и двигателен режим. Повиши се **заболеваемостта от сърдечно-съдови и белодробни заболявания, заболявания на опорно-двигателния апарат, ендокринни и някои заразни болести.** Голяма роля за преждевременната смъртност и увреждания имат и различните злополуки и травми. **Най-силно на влиянието на тези фактори са изложени децата, хората с ниски доходи и някои етнически общности.** При децата (0-14 г.) и младите хора (15-24 г.) **делът на тези с влошено здраве за последните четири години се е удвоил.** **Влошеният здравен статус на българското население намери отражение в ниска раждаемост, висока заболеваемост и смъртност.** С оглед на фактите за влошеното здраве на населението ясно се очертава необходимостта от промотиране на здравословен начин на живот и редуциране на рисковите за здравето фактори (екологични, икономически, социални и поведенчески).

Основна причина в световен мащаб за смъртността и трайните увреждания в активна възраст на населението е пътнотранспортния травматизъм, жертва на който са предимно млади хора в трудоспособна възраст. Пътнотранспортните произшествия са третата най-голяма причина за смъртността у нас след сърдечно-съдовите и онкологичните заболявания.

В същото време случващите се бедствия в световен мащаб причиняват все по-големи вреди, загуби и разместване на човешки групи. Измененията на климата са голямо предизвикателство, което все повече ще дава отражение върху икономическата среда и начините, по които ще търсим и споделяме очаквания бъдещ икономически растеж. **Тенденцията към увеличаване броя на бедствията и техните последици на практика разширява вида, размера и обхвата на уязвимостта в нашето общество,** за чието намаляване като организация сме призвани да работим.

Промените в климата няма да ограничат своя ефект до засиления интензитет и степен на поражения нанесени от бедствия, произтичащи от глобалното затопляне, те ще доведат до екологични

промени, които имат пряко отражение върху околната среда и поминъка на хората, а също и до промени в тенденциите на разпространение на различни видове заболявания.

Мястото на България на Балканите, на пътя на големи миграционни потоци от Азия, Близкия Изток и Африка ще носи нови предизвикателства и в бъдеще. Неяснотата за бъдещото приемането на Турция в Европейския съюз поставя България в положение на външна граница за съюза, с произтичащата от това несигурност от възможна терористична и престъпна дейност, необходимостта да бъдат приемани бежанци и мигранти, търсещи по-добро място за живот. Конфликтите на Балканите, при все че са затихнали, са все още твърде скорошни и с тях са свързани уязвимости, типични за следвоенни периоди, които се отразяват негативно на стандарта на живот на съседните страни, вкл. България.

Като член на Европейския съюз, Република България има конкретни ангажименти за подпомагане на тези страни, залегнали в нейната Политика за участие в международното сътрудничество за развитие. В бъдеще тази политика ще има конкретни измерения и бюджет, което ще постави България в позицията на страна – донор, солидарно оказваща помощ на други страни, имащи нужда от нея.

2013 година ще бъде година на особено дълбоки структурни и политически промени в голямото европейско пространство. Ще бъдат изградени нови приоритети на съюза, ще бъдат реструктурирани повечето европейски програми, възможно е да бъдат включени и нови страни – членки. Това ще има огромен ефект върху начина, по който ще функционира Европейският съюз и българската държава, върху цялото гражданско общество и гражданите.

В рамките на прогнозния период **предстои пълноценно включване на страната в Евронизацията и съответно премахване на Валутния борд** (приемането на еврото и отпадането на лева за обща парична единица), което вероятно ще стане **през 2012-2013 г.** Сътресенията от икономическо и финансово естество ще бъдат по-малки в сравнение с други страни, поради функционирането на Парижен съвет и наличието на фиксиран курс на лева, като се **очаква периодът да има позитивно влияние върху развитието на България** (вероятно ще доведе до намаляване на лихвите и до насърчаване на притока на инвестиции към страната). **Най-важният макроикономически ефект, обаче, е възможността за по-бързо и устойчиво растяща икономика** (с висока степен на сигурност, увеличено производство и потребление, намалена безработица, повишен жизнен стандарт и бърз растеж на доходите на населението), **което ще мотивира чуждестранните инвеститори и развитието на българските корпоративни структури.** Това би довело до поддържане на ниски ставки на данъците и намаляване на ДДС, което ще намали инфлацията и ще стимулира потреблението и производството.

Нашият поглед в бъдещето е свързан и с развитието на **туристическия сектор.** Световният туристически съвет предрича за България значително нарастване на приходите от туристическа дейност в следващите 10 г. Не по-малко значение ще има и необходимостта от **увеличаване на екологичните инвестиции и решаването на проблемите с енергийните източници и технологии** и повишаване на тяхната ефективност.

Сериозно развитие се очаква и в неправителствения сектор, както и на търговски структури, предлагащи различни дейности и услуги в подкрепа на гражданите. По-отчетливо и **позитивно развитие на страната се очаква към средата на стратегическия период, когато освен ръст на икономиката ще има и по-голямо развитие на структурите на гражданския сектор.** То ще е основано на създаден благоприятен климат за развитие с приемането на **законови, стимулиращи доброволческия труд и предоставянето на услуги, стимулиране инициативата на общностите и социалното включване и осезаема промяна в отношението към неправителствените организации от страна на държавата и корпоративния сектор.** Този факт силно ще изостри конкуренцията между тях и ще създаде **реален пазар на услуги и дейности.**

Сложните промени и предизвикателства на настоящето и бъдещето, от гл. т. постигането на нашите цели, изискват промяна в самите нас, в отношенията помежду ни, към обществото и към уязвимите хора. Това, от своя страна, **увеличава стойността на принципите и ценностите, които прокламира Червеният кръст и създава потребност да се утвърждава ролята на БЧК и неговото място на организация, подпомагаща държавата в справяне с предизвикателствата на бързо променящия се свят.**

Несъмнено, **съвременните тенденции в процеса на глобализация, в своята цялост, също оказват позитивно въздействие върху човешкото развитие, но водят и до задълбочаване на неравенството.** Все по-голяма става разликата между "имащите" и "нуждаещите се" - глобализацията задълбочава неравенството както между отделните държави, така и между гражданите на една държава. **Тези тенденции предопределят една нова роля на Червенокръстното движение – ролята му на обединяваща сила.** Именно на него се възлагат очаквания да стане мост между разделените общности и държави, както в национален, така и в глобален мащаб.

ВЪТРЕШНА СРЕДА

Българският Червен кръст с право може да се гордее, че е пренесъл във времето и обогатил през годините традиционния за нашето общество фундамент от хуманитарни ценности. Именно те са идейната основа на многостранната подкрепа на уязвимите хора през различни етапи от историята на България. Това се отнася и за настоящия толкова драматичен и преломен момент от развитието на нашата страна, при който успешното реализиране на мисията на най-голямата и авторитетна неправителствена организация ще даде възможност БЧК да бъде все по-значим обществен фактор на национално и областно ниво и ще го направи по-независим и ефективен в решаване на актуалните хуманитарни и социални проблеми на обществото.

В последното десетилетие (през мандата на 62, 63 и 64-то Общи събрания) БЧК всяка година осъществява множество проекти и програми в общностите и подпомага стотици хиляди уязвими лица, както в бедствени ситуации, така и в тяхното ежедневие. В периода на реализация на Стратегията до 2010 г. БЧК успя да защити името си на водеща неправителствена организация, предоставяща ефективни услуги на уязвими граждани и същевременно – изграждаща социални структури, укрепващи гражданското общество. Нарастналите организационни, функционални и финансови възможности промениха в значителна степен позициите на БЧК в обществения живот. Организацията поставя на вниманието на обществото важни социални въпроси и такива, свързани с хуманитарните ценности, превенцията и спазване правата на гражданите, като в голяма степен променя естеството и разширява обхвата на своята дейност и се фокусира все повече върху застъпничество и лобиране за интересите на уязвимите. Успешното реализиране на тази роля през изминалите десет години даде възможност на организацията, както адекватно да се включи в обществените процеси, свързани с приобщаването на България към европейските структури, така и да заеме достойно място сред националните дружества с принос към усъвършенстване на подходите и обогатяване на формите на червенокръстка дейност.

Осъзнато бе, че политиката по отношение на човешките ресурси е основен фактор за оптимизиране капацитета на организацията и успешното изпълнение на основните дейности. Постигнато бе единното виждане, че **доброволчеството е безспорният стратегически компонент на БЧК**, който влияе върху основните аспекти на дейността и в който е оправдано да се инвестират усилия, време и ресурси. Разработената Стратегия за развитие на доброволчеството и нейното практическо приложение в рамките на периода, бяха в основата на **световното признание на дейността на БЧК** в тази насока и удостояването му от Общото събрание на МФЧК/ЧП с наградата на Федерацията за 2007 г. за постиженията при въвеждане на съвременния доброволчески мениджмънт, и особено на местно ниво.

Създадената солидна вътрешноорганизационна база (повече от 74 вътрешноорганизационни документа) и формулираните очаквани резултати, индикатори и критерии за дейност **дадоха възможност за обективно отчитане и измерима оценка на постигнатото по отношение на стратегическите приоритети и специфичните цели по направление на дейност. Посоченият факт е в основата на т. нар. “ръководство и управление, основано на резултати”.**

Със своята мрежа от структури (28 областни организации, 268 общински / териториални организации, над 2700 дружества, 140 716 членове и над 13 000 доброволци), **организацията е ефективна в своята дейност и достига своевременно до най-уязвимите**. В този период от време общинското организационно ниво бе приоритетно по отношение изграждане и укрепване на капацитета на БЧК и реализира координирани и ефективни действия с местните власти, държавните институции и служби, което му позволи по добър начин да защити ключовата си роля на техен партньор за съхранение на живота и здравето на хората в екстремни ситуации и в тяхното ежедневие.

Областните организации са позиционирани така, че наред с традиционните дейности по хуманитарно подпомагане и предоставяне на услуги, те все повече поемат **функциите на обществен застъпник и фактор за хуманизиране на общностите**. Значителна е ролята им за създаване на иновативни идеи и инициативни модели за успешна реализация на стратегическите цели на БЧК на различните нива. Фокусирането на дейностите им върху уязвимостта в местен мащаб, работата с партньори, мобилизирането на ресурси и постигането характеристиките на **“добре функциониращи червенокръстки структури”**, дават възможност организациите да се препозиционират и от такива, предоставящи предимно помощ и услуги, постепенно се превръщат в такива, инициращи и приобщаващи общностите за развитие на местни социални стратегии и за създаване на местни модели на подпомагане с потенциал за устойчивост. Ярък пример за това е постигнатата устойчивост на създадения в предходния стратегически период алтернативен модел за хранително подпомагане на уязвимите **“хранителна банка”**, в чието осъществяване се включват с

ресурси и възможности заинтересованите страни от местната общност и е успешен модел за доброволна работа

През десетилетието усилията на организацията бяха насочени към намаляване на социалната и здравна уязвимост и повишаване качеството на грижите за нуждаещите се лица. БЧК предлага разнообразни социални услуги за деца и възрастни и е официално лицензиран от Агенцията за социално подпомагане за предоставяне на 12 вида социални услуги (център за работа с деца на улицата; приют за безнадзорни деца; център за настаняване от семеен тип за деца; кризисен център за жени, преживели домашно насилие; дом за стари хора; дневен център за стари хора; домашен помощник за възрастни хора; личен асистент за възрастни хора; социален асистент за възрастни хора; домашен социален патронаж; обществена трапезария; бюро за социални услуги). В резултат на приемането на страната ни в Европейския съюз (ЕС) през 2007 г. намаляха възможностите за получаване и предоставяне на хуманитарни помощи за уязвимото население за сметка на социални услуги в общността, финансирани от европейски фондове. **Важна задача на БЧК, обаче, е да посочи общностния или държавен интерес приключилите проекти да намерят продължение и устойчивост чрез финансиране от държавни или общински средства.** Лицензиран бе и Център за професионално образование и обучение с 9 филиала в различни области на страната, което дава възможност да се извършва обучение по професията **“социален работник”** в две специалности – социални услуги за деца и семейства в риск и социални услуги за лица с хронични заболявания и физически и сензорни увреждания. Към втората специалност са разработени и модулите **“домашен помощник, болногледач и санитар”** и **“социален асистент”**. Ежегодно се подпомагат стотици хиляди граждани и множество социални заведения и институции, в т. ч. и чрез разпределение на храни от интервенционните запаси на ЕС. Създадената мрежа от центрове **“Домашни грижи”** работи по единна система и осигурява услуги за възрастни хронично болни и хора с трайни увреждания. Те са приети от общностите и подкрепяни от местните власти, а БЧК е **припознат като институция, ангажирана с проблемите на възрастните хора на национално и международно ниво.**

В рамките на десетгодишния период **голям успех за организацията е възстановяването на обучението по първа долекарска помощ (ПДП) за кандидат-водачите на МПС и факта, че БЧК е лидер в обучението на населението по ПДП.** Изградена е добре функционираща структура за обучение по ПДП (материална база и квалифицирани лектори), като освен кандидат-водачите на МПС, се обучават учители, родители и детегледачи за деца до 8-годишна възраст и на работното място. Качеството на обучението е в съответствие с европейските и световни стандарти (БЧК притежава лиценз от Европейския референтен център на МФЧК/ЧП). Всяка година организацията обучава стотици хиляди и продължава да бъде ключов партньор на държавата в осъществяване на превенцията на пътния травматизъм.

БЧК има установени дългогодишни традиции в областта на безвъзмездното и доброволно кръводаряване. Организацията се фокусира предимно върху промоцията на безвъзмездното кръводаряване и организирането на дарителски акции сред младите хора.

Във възникналите през периода кризисни ситуации, БЧК като партньор на държавните институции и в изпълнение на своята спомагателна роля, мобилизира успешно своя щатен, обществен и доброволен състав и се включи ефективно в дейностите по предотвратяване и ограничаване на последствията от бедствията през 2005 – 2008 г. (наводнения, пожари, незапомнени горешини и др.), като инициира национална и международна подкрепа в изключително големи мащаби. **Организирана бе национална кампания за набиране на средства (финансови и в натура).** БЧК получи и сериозна международна подкрепа от редица национални дружества и други институции. Дейността се характеризира с добро партньорско взаимодействие с правителствените органи, местната власт и неправителствените организации, което допринася за съевременно и адекватно подпомагане на пострадалото население. **Паралелно с оказването на помощ, организацията работи усилено за повишаване на своя капацитет за работа при БАК.** Продължава интензивен процес за изграждане, обучение и ефективно включване на доброволчески екипи за работа при бедствия. Със значителен принос за бързата и ефикасна помощ бе и изграждането през периода на 3 междубластни склада, както и осъвременената Централна складова база – Лозен. Дейността по подготовка и помощ при бедствия (ППБ) придобива и нови измерения и значение предвид климатичните изменения през последното десетилетие, увеличението на бедствените ситуации и техните последици.

В рамките на визирания период Планинската спасителна служба работи изключително успешно със своите доброволни и щатни планински спасители, организирани в спасителни отряди. Големият професионализъм и принос за спасяване на живота на пострадалите в планините доведе до утвърждаване на нейния висок авторитет в обществото.

Водноспасителната служба полагаше големи усилия за намаляване на водния травматизъм и за създаване на нормативни, държавни и обществени гаранции за профилактика и превенция на водните инциденти.

За десетгодишния период международната дейност подпомогна успешно изпълнението на приоритетите на организацията и доведе до изграждането на ефективни дългосрочни партньорства с други национални дружества на МФЧК/ЧП в области от взаимен интерес и активно участва в работата на Международното движение на ЧК и ЧП. С приемането на България в Европейския съюз и промяната на уязвимостта на големи групи от населението, се създаде нов контекст на дейността на БЧК, влияещ върху сферите на активност, типа партньорство и структурите, с които организацията си сътрудничи в международен мащаб (участие в различни партньорски мрежи). Все повече от национално дружество обект на подпомагане, БЧК се превръща в подкрепящо дружество, както по отношение на предоставяне на хуманитарна помощ за други страни, така и на предоставяне на експертиза и съвременни модели за осъществяване на червенокръстка дейност.

В областта на закрилата и подпомагането на бежанците работата на БМС се осъществява в тясна връзка и взаимодействие и с редица международни и държавни институции, местни структури и неправителствени организации. На БЧК са делегирани дейности от Националната програма за интеграция на бежанци и са подпомогнати много бежанци и търсещи убежище в България. В условията на намаляващо финансиране на дейността по линия на ВКБООН, усилията на БМС са съсредоточени главно към подготовка за функциониране като по-независима структура.

Водещо във връзките с обществеността е търсенето на нови форми за популяризиране на значимите дейности и програми на организацията и повишаване на интереса на обществеността към мисията и ценностите на БЧК. Отбелязването на 130-годишния юбилей на БЧК беше успешно и получи широк медиен и обществен отзвук, а също така беше повод българското общество и гостите от чужбина да демонстрират уважение и подкрепа към организацията.

Дейностите на БЧК в областта на фондонабирането са насочени към осигуряване на големи финансови възможности за подпомагане на уязвимите групи в обществото. Само чрез кампанията “Партньорска мрежа за благотворителност на БЧК” в мандата на 63-то Общо събрание бяха набрани 350 182 лв., с които са нахранени 2 663 деца по проекта “Топъл обяд”.

Българският младежки Червен кръст (БМЧК) е организация с дългогодишна история, като за своята хуманна дейност сред децата и младите хора многократно е получавала признание и висока оценка както на национално, така и на международно равнище. Членският състав (около 4000 души) го прави най-голямата младежка неправителствена организация в България. Със своята добре функционираща мрежа от областни организации (28 на брой) и клубове (около 270 на брой) БМЧК покрива цялата страна. Българският младежки Червен кръст е организация с утвърден облик, обществен авторитет и капацитетни възможности, които я превръщат в подходяща алтернатива за обществена изява на младите хора. Организацията е партньор на държавата при изпълнението на Националния план за действие срещу сексуалната експлоатация на деца с търговска цел, Националната програма за предотвратяване и противодействие на трафика на хора и закрила на жертвите, Плана за действие за защита на правата на децата на улицата за периода и много др. БМЧК работи усилено за повишаване здравната култура на децата и младите хора, превенция на зависимости (HIV/СПИН, алкохол, тютюнопушене и др.); осъществява на дейности и програми за намаляване на уязвимостта сред децата (център за настаняване от семеен тип за деца от 3 до 7 години и дневен център за работа с деца на улицата в Пазарджик, приют за безнадзорни деца и дневен център за деца в риск в Русе и дневен център за деца в риск в Добрич). Съществен е приносът на БМЧК, и особено на Младежките аварийни екипи, към преодоляването на последиците от бедствията, засегнали страната в периода 2005 – 2008 г. и е израз на интереса и отговорността на младите хора при оказване на първа долекарска и психосоциална помощ. Доброволците на младежката организация осъзнават, че БМЧК е място, което дава големи възможности на младите хора да изразяват своя порив към хуманност и грижа за другите. Младите доброволци на организацията са сред най-разпознаваемите и добре приемани посланици на благородната мисия на БЧК.

В рамките на десетилетието тенденцията за финансова стабилизация и разширяване на спектъра от дейности, носещи приходи (обучението по ПДП, НУЦ – Лозен, водноспасителната дейност в Бургас и Добрич, социалните магазини, оказаната помощ в планините, наемите и др.), децентрализацията и насочването на финансови потоци към приоритетните дейности и областните организации, осигуриха ниво на стабилност и сигурност, така че дори в условията на финансова и социална криза организацията бе предпазена от тежки трусове и необходимостта от голямо ограничаване на същностни дейности.

Въведени бяха някои съвременни подходи за оценяване и подобряване ефективността на процесите на управление на риска, контрола на управлението (най-вече в сферата на финансовото управление и контрол).

Изключително значение имат предизвикателствата пред международната общност и Червенокръсткото движение по отношение ролята и прилагането на международните хуманитарни правни разпоредби и опитите за изместване, дори за обезмисляне на същината на международното

хуманитарно право и универсално приетите му основни принципи, което обуславя необходимостта от по-нататъшно активизиране на усилията ни за тяхното ефективно оповестяване и съблюдаване в условията на нашата държава. В контекста на описаните силни миграционни процеси в световен мащаб, БЧК продължава активно да работи за издирване членове на разделени семейства.

Тежката финансова и социална криза, за съжаление, е съпътствана и от по-сериозна духовна криза и разместване на моралните ценности, което вменява като една от приоритетните задачи на БЧК хуманизиране на обществото, борбата с отчуждението, насилието, агресията, стигмата, дискриминацията и маргинализирането на уязвимите групи. Такова поведение на БЧК би засилило неговите позиции на институция, подпомагаща не само физическото оцеляване на уязвимите, но и на такава, имаща отчетлив принос за хармонизирането и саморазвитието на общностите.

Успоредно с така изброените положителни резултати, членството в Европейския съюз и световната криза поставят **предизвикателства, които са на дневен ред и в новия стратегически период, особено тези, свързани с подготовката на човешкия ресурс.** Изхождайки от базисния характер на промените в социално-икономическия и духовен живот в страната и дълбоките институционални и социално-психологически последици от кризата, в работата си организация като БЧК следва още по-силно да фокусира вниманието си върху политиката за развитие на човешките ресурси като основен фактор за оптимизиране на капацитета и нейното развитие. **Основните групи, към които трябва да се насочи организацията, освен най-уязвимите, са доброволците и щатния персонал,** като се полагат още по-големи грижи за привличане на подготвени и отдадени хора и за тяхното системно мотивиране, обучение и развитие. Организацията е приела и успешно прилага Политика и Стратегия за развитие на доброволчеството. Много важно е щатният състав да бъде системно информиран и оценяван, да се създават перспективи за развитие, делегиране на правомощия и пряко участие в процеса на вземане на решения. Не бива да се подценява и ролята на трудовото възнаграждение за мотивиране и развитие на служителите. Такава политика е в основата, както на задържане на подходящи кадри, така и в голяма степен определя тяхната лоялност към институцията. Европейското ни членство постави големи предизвикателства, свързани с още по-добрата подготовка на човешките ресурси и по отношение познаване на процедурите за кандидатстване по европейски програми и възможностите за тяхното ефективно реализиране. Необходимо е интензифициране на обучението и разширяване на квалификацията за стратегическо и оперативно планиране, разработване и изпълнение на проекти.

В новите условия все по-голяма роля ще придобиват не само спазването на законите и вътрешноорганизационните документи, но и съблюдаването на етичните норми и правила. Нещо повече, в рамките на стратегическия период тяхната стойност ще бъде все по-голяма. Един от аспектите е създаване на климат на прозрачност и пряк достъп до информация за дейностите и ресурсите на организацията, неангажирането с партийни каузи и други структури, което ще намали възможностите за създаване на ситуации, свързани с конфликт на интереси.

Ситуационният анализ и прогнозите показват, че ни очаква един твърде разнороден стратегически период до 2020 г., който ще премине през няколко етапа. В първия, до средата на 2011 г., ще продължават ефектите на финансовата и икономическа криза. Вторият (2012-2013 г.) ще бъде маркиран с влизането на България в Еврозоната, което се очаква да създаде силно оживление в икономически аспект, свързано с пълноценно включване на България в икономическия живот на европейската общност. В последната трета на стратегическия период се очаква да има значително подобрене на социално-икономическите параметри и известно приближаване до стандартите и качеството на живот в ЕС, като не е реалистично да се очаква, че България ще застане редом до развитите европейски държави.

Наличният капацитет на БЧК за различните дейности, осигурената финансова стабилност и стратегически резерв на организацията под формата на паричен ресурс, както и наличието на имоти, чиято експлоатация осигурява стабилен доход, дават възможност организацията да има изпреварващи възможности за адекватна реакция на динамичните социални процеси, поне в началото на описания стратегически период. Очевидно е, обаче, че БЧК трябва да полага системни и целенасочени грижи не само за поддържане на капацитета, но преди всичко за неговото развитие и надграждане. В противен случай капацитетните възможности на организацията ще изостанат от изискванията на времето и много бързо от двигател на развитие могат да се превърнат във възпиращ фактор за пълноценната изява на БЧК в обществото. Това за пореден път доказва, че в рамките на целия период трябва да се прави ситуационен анализ и анализ на потенциалните възможности на организацията и при всички случаи една част от ресурсите да бъдат насочвани към дейностите на организацията, а друга, и то не малка част – към нейното изпреварващо саморазвитие.

ВТОРА ЧАСТ

МИСИЯ И ВИЗИЯ НА БЧК; ОСНОВНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ И ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПОДХОДИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕТО ИМ; ЦЕЛИ И ПОДЦЕЛИ ПО НАПРАВЛЕНИЯ НА ДЕЙНОСТ

МИСИЯ

Българският Червен кръст е доброволна организация, която е част от международното червенокръстско движение и се ръководи от неговите основни принципи: хуманизъм, безпристрастност, неутралност, независимост, доброволност, единство и универсалност.

Чрез своята мрежа от доброволци в цялата страна подкрепя уязвимите хора в бедствени и кризисни ситуации и работи за саморазвитието на общностите и повишаване на тяхната устойчивост на неблагоприятни социални фактори. Посредством програми за обучение и дейности в полза на обществото допринася за облекчаване и предотвратяване на страданието във всичките му форми, закриля здравето и живота и изисква уважение към човешката личност.

ВИЗИЯ

БЧК като “добре функциониращо национално дружество” с водеща роля в хуманитарния сектор в страната и с достойно място в европейската червенокръстка общност, притежава капацитет да бъде основен партньор на държавата и други обществени субекти за преодоляване на съвременните социални предизвикателства и хуманизиране на българското общество и с принос за подобряване на качеството на живот на индивидите и общностите, намаляване на страданието и запазване на човешкото достойнство в екстремни и ежедневни ситуации.

ОСНОВНИ СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ

За да отговори на хуманитарните предизвикателства във второто десетилетие на 21 век и да изпълнява успешно своята мисия, БЧК ще насочи вниманието си в четири основни стратегически цели, а именно:

- *Да спасява човешкия живот, да намалява страданието, щетите и загубите, да защитава и повишава капацитета за справяне при бедствия, аварии и катастрофи /кризи/ на семействата и общностите и да допринася за възстановяването на техния начин на живот.*
- *Да подкрепя населението и държавата за изграждане на по-добро лично и общностно здраве и безопасен живот.*
- *Да работи за хуманизиране на българското общество и възприемане на хуманитарните ценности и фундаменталните принципи на Международното Червенокръстско движение с фокус върху младите хора, вземащите решения и общностите; за намаляване на различията, борба с дискриминацията, стигмата, отчуждението и насилието и за социалното включване на хората в неравностойно положение в техните общности.*

- *Да постига и поддържа в пълнота характеристиките на “добре функциониращо национално дружество”, с което увеличава възможностите си за мобилизиране на подкрепа и провеждане на хуманитарни мисии, допринасяйки за развитието на гражданското общество.*

ОСНОВНИ ИНСТИТУЦИОНАЛНИ ПОДХОДИ ЗА РЕАЛИЗИРАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ЦЕЛИ

Целите ще бъдат постигнати чрез използването на следните институционални подходи:

- Провеждане на **хуманитарна дипломация** (застъпничество и лобиране) за предотвратяване и намаляване на уязвимостта – участие в преговори и убеждаване на вземащите решения и формиращите общественото мнение за действие в интерес на уязвимите хора със зачитане на фундаменталните принципи. Червенокръстките структури укрепват взаимоотношенията си с държавните органи, гарантирайки балансиран отношения, основани на взаимно доверие, диалог и сътрудничество, като най-чувствителните хуманитарни въпроси се решават в обстановка на поверителност, конструктивност и независимост.
- **Участнически подходи** – приобщаване и стимулиране активното участие на различни заинтересовани страни за решаване на значими социални проблеми на общността, разработване на устойчиви механизми за подкрепа и мобилизиране на местни ресурси. Особено внимание се отделя на **партньорството** с държавните и местни власти при изпълнение на спомагателната роля на организацията в реализацията на социалната и здравна политика на държавата.
- **Консултативен подход** – засилен обмен на информация, споделяне на знания и добри практики (в целия процес на реализация на дейностите) с оглед подобряване на координацията и ефективно постигане на общите цели.
- **Позициониране на БЧК на национално и местно ниво** като отговорна социална институция със значим практически принос в подкрепа на уязвимите и други хуманитарни инициативи за развитие на общността.
- **Развитие на ресурсите: човешки** (кадрови, персонал, доброволци); финансови и материални; информационни; ясни и открити комуникации за приобщаване на кадрите и общностите.
- **Оптимизиране на вътрешните организационни процеси** за изграждане на адекватни за различни етапи на периода капацитет и организационен статус: процедури и системи; функции и структури.
- **Повишаване ефективността на постигане на целите:**
 - **Демократизация, деинституционализация и децентрализация** на дейността (ефективно делегиране и участие на организационните нива и структури в процеса на вземане на решения);
 - **Подобряване на стратегическото, оперативно и интегрирано планиране;**
 - **Перманентен анализ, приоритизиране и фокусиране;**
 - **Ръководство и управление, основано на резултати;**
 - **Интензивен процес на търсене на партньори** за реализиране на общи каузи чрез споделяне на отговорности, функции, стандарти и коопериране на ресурси;
 - **Модернизиране методите и поддържане на високо ниво на квалификация** чрез обучение, наставничество и методическа помощ;
 - **Подобряване на контрола и оценка на риска.**

Тези подходи изискват и прилагането на съвременни и иновационни механизми и системи на червенокръстка работа, възприемането на по-изчерпателни (холистични) и гъвкави модели за развитие на капацитета, по-дългосрочни и активни партньорства и финансиране.

СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ И ПОДЦЕЛИ ПО НАПРАВЛЕНИЯ НА ДЕЙНОСТ

Постигането на специфичните цели, съответно подцели, във всяко направление на дейност има отношение към основните стратегически цели на БЧК и подреждането им в този раздел не означава приоритизиране или negliжиране на някоя от тях, а по-скоро има условен характер.

Цел № 1

Подготовка на БЧК да изпълнява спомагателната си роля на партньор на държавата за адекватна реакция при бедствия, аварии и катастрофи на национално и местно ниво и намаляване рисковете и последствията от тях, за съхранение и опазване на живота, функционирането и възстановяването на начина на живот на общностите и най-уязвимите слоеве на населението.

Подцели:

1. Доизграждане и усъвършенстване на капацитетните възможности на организацията за своевременна реакция при БАК (кризи).
 - развитие на човешките ресурси (обучение и тренировка на екипи, в т.ч. по първа долекарска и първа психологична помощ при БАК);
 - подобряване на материалната база за БАК и системата за комуникации.
2. Формализирани партньорски отношения и съвместни действия с държавната и местната власт за реализиране на спомагателната роля на организацията при бедствия, аварии и катастрофи, както и с международните червенокръстки структури за координирани действия с ясни позиции и отговорности.
3. Намаляване риска от бедствия на общностно ниво:
 - включване на общностите и лидерите им в процеса на подготовка и изграждане на ефективен механизъм за справяне със ситуации на БАК;
 - разработване и внедряване на Системи за ранно предупреждение в случай на БАК;
 - подобряване на информираността на населението за реакции, свързани с БАК.

Цел № 2

Утвърждаване водещата роля на Планинската спасителна служба към БЧК като партньор на държавата и корпоративния сектор при превенция, оказване на помощ и спасяване на пострадалите в планините.

Подцели:

1. Инициране на процес за развитие и усъвършенстване на законовата база и подзаконова уредба за признаване на водещата роля на ПСС в дейността по планинско спасяване.
2. Подобряване подготовката на личния състав на планинските спасителни отряди и особено на аварийния екип на ПСС за ноеотложни животоспасяващи дейности при БАК и развитие на партньорските взаимоотношения със структурите, действащи по време на БАК.
3. Инициране и поемане на основни ангажменти за изграждане на система за спасяване и оказване на помощ в планините от въздуха с хеликоптер (нормативни документи за участие на ПСС в единна система за помощ от въздуха, процедури, методика).
4. Доусъвършенстване на изградените вътрешно-организационни, методически и ресурсни предпоставки за успешната работа на ПСС като интегрирана структура в единната европейска система за спешни повиквания 112.
5. Модернизиране и развитие на материално-техническата база на ПСС.
6. Активно участие на ПСС в общоинституционални действия за законодателна подкрепа на дарителството и доброволчеството.
7. Изграждане и усъвършенстване на стратегически партньорства с международните спасителни служби и организации (ИКАР, създаване на международен учебен център по планинско спасяване за балканските страни).

Цел № 3

Повишаване ефективността на водноспасителната служба за намаляване на водния травматизъм като се увеличава броя и повишава качеството на обучените водни спасители, засилване ролята ѝ на превантивен фактор чрез обхващане в различните форми на дейност на децата и младите хора и активизиране функциите ѝ при извършване оценка на риска на водните площи.

Подцели:

1. Повишаване ефективността на учебната дейност.
2. Разширяване дейностите по превенция на водния травматизъм сред гражданите и особено сред учениците.
3. Развиване на организационния и финансов капацитет.
4. Разширяване на спортно-тренировъчната и състезателна дейност по водно спасяване за възобновяване на призовите позиции на състезателното водно спасяване в международен план.
5. Инициране и участие в дейности за повишаване водноспасителната и плувната култура на гражданите, в т.ч. коопериране с институциите, имащи законодателна инициатива (МЗ, МОМН, МФВС) за въвеждане на задължително обучение по плуване в училищата.

Цел № 4

Подобряване качеството на живот на уязвими лица, семейства и общности и повишаване на техните възможности за социално включване и безопасен и независим живот.

Подцели:

1. Развиване на качествени и съвременни социални дейности и услуги за осигуряване на адекватна помощ за нуждаещи се хора и намаляване на уязвимостта им.
2. Социална мобилизация и активно включване на уязвимите групи в процесите на планиране, реализиране и оценка на социалните услуги.
3. Осигуряване на подходящи възможности за квалификация и преквалификация на уязвими граждани за мобилизиране на техния потенциал за социалното им включване.
4. Развиване на политика и дейности в полза на активното и здравословно стареене и признаване на възрастните хора като важен ресурс в обществото.
5. Активна работа за промяна на нагласите на обществото към хората в неравностойно положение и засилване солидарността между поколенията.

Цел № 5

Повишаване здравната култура на населението и активни действия за изграждане на отговорна здравна позиция и утвърждаване на здравословен начин на живот в общността.

Подцели:

1. Повишаване информираността и реализиране на застъпничество за политики и насърчаване на гражданите към здравословен начин на живот.
2. Активна работа и използване на съвременни технологии за здравното образование; за изграждане на знания, умения и нагласи на уязвимите лица и групи.
3. Подпомагане разработването на нови модели в здравеопазването за по-добър достъп до медицински услуги.
4. Повишаване мотивацията на населението, с акцент на младите хора, за доброволно и безвъзмездно кръводаряване.
5. Повишаване информираността и мотивацията на населението за донорство на органи, тъкани и клетки за подобряване на възможностите за извършване на животоспасяващи трансплантации в рамките на страната и европейската общност.

Цел № 6

Укрепване устойчивостта на общностите и подготовката им по първа долекарска помощ за справяне с различни видове травматизъм и изграждане на навици за по-безопасен живот.

Подцели:

1. Повишаване капацитета на организацията за обучение по първа долекарска помощ.
2. Увеличаване броя на доброволците, предоставящи първа долекарска помощ.
3. Разширяване и подобряване подготовката и включване на нови уязвими групи от населението за оказване на първа долекарска помощ.
4. Оказване на специализирана емоционална подкрепа.

Цел № 7

Засилване ролята на Бежанско-мигрантската служба като важен партньор на държавата за социално-икономическа интеграция на бежанци и мигранти, и формиране на толерантна и приемаща обществена среда с укрепен капацитет на бежанските общности.

Подцели:

1. Повишаване капацитета на БЧК за работа с бежанци и мигранти.
2. Разширяване дейността за осигуряване на достъп до социални услуги, хуманитарна помощ, образование, здравеопазване и пазар на труда на уязвимите групи бежанци и мигранти.
3. Повишаване информираността на обществото по отношение специфичните проблеми на бежанци и мигранти и застъпничество и лобиране за спазване техните права.
4. Разработване и изпълнение на програми за новопризнати бежанци и участие в държавни програми по презаселване на бежанци и доброволно завръщане на бежанци и мигранти.
5. Разнообразяване на приходоизточниците и осигуряване на финансова стабилност на БМС чрез европейски фондове, Глобалния фонд за превенция на HIV/СПИН, малария и туберкулоза, средства от държавния бюджет и други източници на финансиране.
6. Укрепване капацитета на бежанските общности.
7. Активно сътрудничество с неправителствени организации, европейски и международни форуми, работещи в областта на бежанските политики и разширяване сътрудничеството с национални дружества на ЧК и ЧП, работещи с бежанци и мигранти.

Цел № 8

Укрепване капацитета и развитие на червенокръстките структури за пълноценно участие в процеса на изграждане на гражданското общество и реализиране ролята на БЧК като партньор на държавата, общинските власти и други значими обществени субекти в условията на европейско членство.

Подцели:

1. Обогащаване и осъвременяване на организационните подходи за мобилизиране на местни ресурси, застъпничество и лобиране и разширяване фокуса за сенсibilизация на обществото по проблемите на уязвимите със саморазвитие на общността и ограничаване на факторите, пораждащи несигурност, отчуждение и насилие.
2. Изпреварващо повишаване капацитета на БЧК за функциониране в променящи се условия чрез управление на промяната и риска, особено в областта на човешките ресурси (съвременен доброволчески мениджмънт, в т.ч. със спонтанни доброволци, перманентно обучение, атрактивни условия и темпове за професионално развитие и реализация на доброволците и служителите, мотивираща система за възнаграждение и духовно стимулиране).
3. Организиране на широкообхватна програма и консултативен процес за изграждане капацитет на ръководните, управленските и контролни кадри и редовите доброволци.
4. Продължаване процеса на въвеждане на обща терминология и показатели в организационното развитие, стратегическото, интегрирано и оперативно планиране и реализирането на червенокръстки дейности.
5. Утвърждаване на системите за наблюдение и оценка на проектите, дейностите и състоянието на БЧК като важен организационен инструмент за постигане в пълнота характеристиките на “добре функциониращо национално дружество”.
6. Постигане на адекватно ниво на организационно поведение, утвърждаващо организационна дисциплина, максимално използване на наличните ресурси, координираност и ефективност на съвместната работа, в т.ч. с партньорите – за кандидатстване с проекти за усвояване на средства по европейските фондове.

7. Привеждане на системата за разпространение, обмен и внедряване на добри практики (във вътрешен и международен план) в унисон с динамиката на процесите и необходимостта от високо ниво на конкурентноспособност в новите условия.

Цел № 9

Поддържане от БМЧК на характеристики на “добре функциониращо младежко дружество”, като се утвърждава позитивната тенденция на развитие и укрепване ролята му на младежка организация, която популяризира и приобщава децата и младите хора към хуманитарните ценности и принципи и предоставя съвременни и устойчиви дейности и услуги за намаляване на уязвимостта им в условията на европейско членство.

Подцели:

1. Укрепване капацитета на организацията чрез повишаване на организационната култура на членовете, доброволците и специалистите на БМЧК и оптимизиране структурите на клубно ниво.
2. Допълване на обучението по общи знания със специализирани модули, представящи хуманитарните ценности и фундаменталните принципи на Международното движение и международното хуманитарно право сред децата и младите хора.
3. Децентрализиране, повишаване качеството и разширяване обхвата на обучението по първа помощ (първа долекарска помощ, първа психологична помощ и психосоциална подкрепа) сред младите хора и стимулиране практическата реализация на усвоените познания в различни форми на младежка самодейност, в т.ч. и младежките аварийни екипи.
4. Разширяване на дейности, адекватни на социалните проблеми на младите хора (борбата с агресията и насилието, дискриминацията, стигмата и др.), както и на такива, свързани с възприемане и утвърждаване на хуманитарните ценности и принципи (в т.ч. и солидарността между поколенията) и личното участие в Националната програма “Светът е наш. Ти си на ход.”.
5. Обогащане дейността в областта на здравната просвета и здравословния начин на живот, както и превенция на рисковите фактори (борбата с HIV/СПИН, зависимостите, трафика, насилието, тежките форми на детски труд и др.).
6. Развиване на международното сътрудничество и връзките с другите младежки организации за активизиране на обмена и популяризиране на културното многообразие.

Цел № 10

Качествена промяна и подобряване на информационните и комуникационни процеси в организацията и активно партньорство с ключови субекти на държавата, проактивно поведение към правителството, местната власт, неправителствените организации, медиите, корпоративния сектор и уязвимите групи за превръщането на хуманитарни каузи, застъпничеството и лобирането в полза на уязвимите, промоцията на здравословния начин на живот и превенцията на негативните социални процеси в ангажимент на общностите.

Подцели:

1. Маркетинг, съгласно съвременните изисквания, за установяване и взаимно отчитане на интересите и приоритетите на заинтересованите страни със специален акцент върху индивидуалното въздействие.
2. Сенсibiliзиране на обществото в полза на уязвимите за съпричастност, формиране и мотивиране на доброволчески и благотворителни нагласи.
3. Разширяване на фондонабирателната дейност на базата на близка и ефективна връзка с хуманитарните каузи и дейности на БЧК.
4. По-широка популяризация на ценностите и дейността на организацията и нейния принос за укрепване устойчивостта на общностите (способност да се адаптират и справят с нови предизвикателства) и промотиране на БЧК като организация от модерен европейски тип.
5. Застъпничество и лобиране за подобряване качеството на живот на уязвимите и опазване на тяхното достойнство като се използват съвременни комуникационни технологии и социални мрежи за влияние върху вземащите решения и изграждане на обществена подкрепа за хуманитарни каузи.
6. Разширяване на информационната кампания за употребата на емблемата “Червен кръст” и като форма за утвърждаване имиджа на организацията.

7. Осигуряване на добро медийно покритие и пряко ангажиране на партньорите като гарант за прозрачност и отчетност при провеждане на дейности, кампании и проекти.

Цел № 11

Изграждане на стратегически партньорства, участие в алианси, двустранни и многостранни отношения и утвърждаване на БЧК като ценен и търсен международен партньор с висока ефективност при оказване на помощ в страната и чужбина за намаляване на уязвимостта в съвременния глобализиран свят.

Подцели:

1. Подобряване на координацията и сътрудничеството с международните червенокръстки институции и други национални дружества за обмяна на опит, добри практики, съвместни действия и програми и във вземането на решения на международно ниво.
2. Разширяване сътрудничеството и изграждане на стратегически партньорства с национални дружества на ЧК и ЧП от Европейския съюз, Източна Европа, Балканския регион и др.
3. Активно действие за насърчаване на гражданското участие, вкл. на глобално ниво и европейската общност, ангажираност и солидарност на населението в страната и ефективно сътрудничество с българската държава за подкрепа на пострадали хора в региони с конфликти, бедствия и кризи.
4. Обмен на добри практики, идеи и ноу-хау в ключови области между БЧК и други национални дружества и организации, международни мрежи и др.
5. Привличане на външна експертиза по проекти на БЧК, касаещи международни процеси и активно участие в мрежи за действие на европейско и глобално ниво.
6. Осъществяване на хуманитарна дипломация за разясняване спомагателната роля на националното дружество за координация и сътрудничество с държавни институции, международните и неправителствени организации, корпоративния сектор, дипломатическите служби и други партньори в страната и чужбина.
7. Застъпничество и хуманитарна дипломация чрез системни проактивни консултации с държавните институции и с ключови партньори с цел промяна на политики, участие в процесите на вземане на решение и за привличане на ресурси в помощ на българското население и в помощ на други национални дружества.
8. Интензифициране на дейностите, свързани с разпространение на нормите на международното хуманитарно право сред различни кръгове на обществото за тяхното познаване, спазване и включване при разработване на основни нормативни документи.
9. Оказване на навременна и ефективна помощ за свързване членовете на разделени семейства.

Цел № 12

Укрепване на финансовия капацитет и стабилност на БЧК и повишаване възможностите за реинвестиции на собствен финансов ресурс в хуманитарните дейности на организацията и нейното развитие в съответствие с очакванията на обществото.

Подцели:

1. Генериране на постоянни и стабилни финансови ресурси чрез собствена стопанска дейност, работа по проекти и привличане на средства от държавни, местни и корпоративни източници за обезпечаване дейността на организацията.
2. Реализиране на политика на децентрализация и насочване на финансовите потоци преимуществено към областните червенокръстки организации, както и към приоритетните дейности на БЧК, като се повиши прозрачността при вземането на решения и ефективността и прозрачността при тяхното изразходване.
3. Поддържане и обновяване на стратегически резерв от финансови средства за навременна реакция на БЧК в екстремни ситуации и за подпомагане на различни уязвими групи.
4. Създаване и укрепване на взаимоотношенията с държавни органи и институции за осигуряване на допълнителни преференции, свързани с хуманитарната дейност на организацията.
5. Повишаване ефективността от управлението на собствеността на БЧК.

Цел № 13

Оптимизиране на логистичните възможности за хуманитарна подкрепа на най-уязвимите.

Подцели:

1. Увеличаване капацитета за подпомагане на уязвимите групи чрез осигуряване на резерв за спешни хуманитарни операции.
2. Осъществяване на ефективен мениджмънт на логистичния потенциал на БЧК.
3. Системно обновяване и поддържане на автомобилния парк на организацията.

Цел № 14

Солидна правна гаранция за законосъобразност и съответност с другите подзаконовни актове на дейността и структурите на БЧК.

Подцели:

1. Засилена активност и ефективно участие в процеса на разработване на нормативната среда, касаеща БЧК в национален и международен план.
2. Адекватна правна помощ на структурите и дейностите на БЧК.
3. Създаден и системно актуализиран регистър на документите, касаещи правния статут на недвижимите имоти на БЧК, договорите и съдебните дела на организацията и досиета на юридическите лица, създадени от БЧК.

Цел № 15

Повишаване ефективността и обхвата на вътрешния одит и финансов контрол в организацията.

Подцели:

1. Подобряване на контролната среда като се установят адекватни и ефективни системи на управление и контрол (превантивен, текущ и последващ) на дейностите и осигуряване на надеждна и всеобхватна финансова и оперативна информация.
2. Идентифициране на рисковете в организацията и създаване на ефективна система за намаляването им.

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ ОТ РЕАЛИЗАЦИЯТА НА СТРАТЕГИЯТА НА БЧК ДО 2020 г. ПО ОТНОШЕНИЕ НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ ЛИЦА

• За бенефициентите:

- по-ефективни действия и помощ преди, по време на и след бедствия, аварии и катастрофи / кризи с намалена смъртност, загуби и щети;
- своевременно оказана първа долекарска помощ, първа психологична помощ, психо-социална и специализирана емоционална подкрепа;
- осигурен по-добър достъп за помощ на уязвимите, превенция на факторите на уязвимостта, повече обществена и държавна подкрепа (ресурси) на уязвимите;
- повишени знания, умения и променени позитивни нагласи;
- внедрени по-качествени, ефективни, обхватни и разнообразни форми на обучение, подпомагане и услуги;
- повишена здравна култура и здравно състояние в личностен и общностен мащаб;
- повишено качество на живот на уязвимите групи;
- повишен капацитет и социално включване на уязвимите лица.

• За гражданското общество:

- по-хуманно общество с повече сигурност, уважение и подкрепа на живота и достойнството на хората, с по-малко насилие и отчужденост;
- повишена отговорност, солидарност и толерантност на хората и обществото в национален и общностен мащаб;

- *доброволчеството утвърдено като национална ценност, а лицата и общностите - с нарастнала държавна и обществена подкрепа за доброволческа дейност, като основна форма на изява на граждански позиции;*
 - *повече привлечени млади хора за подкрепа на хуманитарни каузи;*
 - *по-силно младежко лидерство и участие за решение на хуманитарните въпроси на общността;*
 - *укрепен и развит граждански сектор;*
 - *по-добре разбрани и подкрепени дейности на БЧК.*
- **За държавните и местни органи:**
 - *повишен национален и местен капацитет за овладяване на бедствени ситуации;*
 - *подкрепени дейности и реализирано партньорство в области, в които държавата има ограничени възможности; подкрепена национална и местна социална и здравна политика;*
 - *разширен достъп до международно сътрудничество чрез БЧК (повече привлечени партньори, повишено участие в партньорски мрежи, прилагане на европейски стандарти в хуманитарната сфера;*
 - *увеличени възможности на институциите за обществена подкрепа и разработване и прилагане на стандарти в социалната и здравна област.*
- **За БЧК:**
 - *утвърден статут на БЧК като значим партньор на държавата при бедствия, аварии и катастрофи и решаване на значими социални и здравни проблеми;*
 - *БЧК с характеристики на “добре функциониращо национално дружество”, с водеща роля в хуманитарната дейност в страната и достойно място в европейската и световна червенокръстка общност;*
 - *създаден капацитет и механизъм за своевременно, ефективно и ефикасно подпомагане на уязвимите и предоставяне на дейности и услуги и превенция на негативните социални фактори;*
 - *разработена система от критерии и стандарти за обективно установяване и оценка на съответствието в развитието на организацията с промените във външната среда и необходимостта от коригиращи действия.*
- **За партньорите в страната и чужбина:**
 - *организация, работеща ефективно в области от взаимен интерес с принос за обмен на ресурси, иновации и експертиза в съвместната дейност.*

ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ – КРИТЕРИИ И ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИТЕ ЦЕЛИ ДО 2020 г.

- *Предоставени ефективни и качествени услуги, съобразно европейските стандарти, в рамките на ангажиментите и ресурсните възможности на БЧК (процент на програмите, прилагащи европейските стандарти за дейности и услуги) – 85% от програмите.*
- *Увеличен брой програми, пряко насочени към постигане на резултати, съответстващи на целите на Стратегията – 90% от постигнатите резултати допринасят за постигане на целите.*
- *Увеличен брой бенефициенти (съпоставяне на броя на реално подпомогнатите от БЧК уязвими лица с този в предходната година).*
- *Запазен висок процент на удовлетвореност на бенефициентите (процент на изразена удовлетвореност на бенефициентите от предоставяните обучение, подкрепа и услуги) - 95%.*
- *Поддържана устойчивост на основната част от програмите и дейностите (процент програми, чиито ползи са валидни в дългосрочен план) – 60%.*
- *Внедрени качествени стандарти за състояние и дейност на областните организации като “добре функциониращи структури” (разработени и достигнати качествени стандарти за*

развитие на областните организации на базата на сериозен анализ на уязвимостта и оценка на капацитета, наблюдение и оценка на постигнатото; внедрен съвременен доброволчески мениджмънт и системна обратна връзка между заинтересованите страни и т.н.) - в 95% от областните организации.

- Запазен брой членове и доброволци при увеличен брой на млади хора и тези в трудоспособна възраст (съпоставяне на текущата спрямо предходната година).
- Доброволците удовлетворени от работата си в организацията (изразена удовлетвореност и продължаваща дейност в организацията) – 90%.
- Мобилизирана хуманитарна подкрепа в общността за намаляване на уязвимостта и нарастващ привлечен ресурс от обществени кампании и корпоративния сектор (съпоставка на финансовото изразение на текущата година спрямо предходната) – средно годишно увеличение с по 10%.
- Устойчив темп на нарастване на финансовия ресурс на организацията - с 3% (количество на реално акумулирания финансов ресурс на текущата спрямо предходната година).
- Увеличен брой партньорски споразумения от международен, национален и местен мащаб, свързани с коопериране на ресурси и отговорности и водещи до дългосрочни партньорства от взаимен интерес (съпоставяне на броя на партньорските споразумения с посочените характеристики за текущата спрямо предходната година).
- Ефективно застъпничество и лобиране за лица и групи в неравностойно положение с цел социални и законодателни промени (повлияни политики и стратегии в приоритетните области на дейност).
- Повишен брой на обучените по първа долекарска и първа психологична помощ и реализирани умения за справяне в екстремни ситуации чрез работа в различни доброволни екипи.

ВЪЗМОЖНИ ТРУДНОСТИ И РИСКОВЕ

- Мащабни природни бедствия, аварии и катастрофи /кризи/, с голям брой пострадали лица, промени в инфраструктурата и начина на живот в общностите;
- Продължаваща финансова, икономическа и социална криза в България, с нарастващо различие в качеството на живот между големите и малките населени места и увеличен брой на уязвимите лица при намалена възможност на държавата и корпоративния сектор за подкрепа на уязвимите групи.
- Сериозни проблеми и липса на адекватни реформи в стопанския сектор, социалната сфера и здравеопазването.
- Липса на политическа стабилност и приемственост в управлението на страната, създаващо неблагоприятна законодателна, икономическа и социална среда за дейността на организацията.
- Незаинтересованост, неразбиране и намалена подкрепа от страна на правителството, местните власти и другите общности, в т.ч. намалена или спряна субсидия от страна на държавата, отнети преференции и данъчни облекчения;
- Силни външни и вътрешни миграционни процеси;
- Неадекватна реакция и липса на активна позиция на БЧК в динамично променящата се среда, без отчетливо влияние върху състоянието на уязвимите групи (социална неравнопоставеност и маргинализиране, агресия, положението на децата в риск и възрастните хора, бедствия, дискриминация, трафик, зависимости, спазване на човешките права и др.), водещо до недостатъчна ангажираност и подкрепа от страна на държавата и обществото, в условията на нараснала конкуренция в неправителствения сектор у нас.
- Възприемане на БЧК от част от обществото и традиционните донори, като организация, разполагаща с достатъчен ресурс и нямаща нужда от подкрепа.
- Липса на мотивация в медиите за отразяване на хуманитарната дейност на БЧК.

- *Неадекватна държавна нормативна база, в т.ч. липса на стандарти и критерии за извършване на различни видове социални услуги; липса на Закон за доброволчеството, забавяща усъвършенстването на българския социален модел и привеждането му в съответствие с европейското законодателство, политики и практики.*
- *Отпадане на нормативно създадени възможности за дейност, носеща приходи за организацията, в т.ч. обучението по ПДП на кандидат-водачите на МПС и др.;*
- *Липса на адекватни промени и развитие в самата организация по отношение ръководните, управленски и контролни органи, членове и доброволци, процедури и системи.*

ОЦЕНКА НА СТРАТЕГИЯТА НА БЧК ДО 2020 г.

Чрез Стратегията на БЧК до 2020 г., в динамично променящите се условия на второто десетилетие на 21 век (в рамките на висшите ръководни органи в лицето на 64, 65 и 66-то Общо събрание), **се създава единна и координираща система за осъществяване на хуманитарния мандат и за изпреварващо развитие на организацията**, както и за оценяване и измерване на напредъка по отношение на стратегическите и специфичните цели в актуалните направления на дейност и степента на покриване на изискванията за “добре функциониращо национално дружество”. По време на редовната сесия на 64-то Общо събрание за 2010 г., в рамките на Стратегията на БЧК до 2020 г. **ще се приеме и план за действие със съответни за различните етапи мерки за изпълнение на поставените цели и подцели и времеви показатели**, което ще даде практическа възможност периодично да се оценява дали Стратегия 2020 се прилага успешно и се постигат очакваните резултати. В тази връзка, **всяка година върховният орган**, в лицето на съответното Общо събрание, **ще извършва етапна оценка на изпълнението на стратегията до съответната година и ще приема план за реализиране на дейностите в едногодишен период като стъпка към постигане на крайните цели на десетилетието**. Предвидено е, освен Общото събрание, **оценки за реализацията на Стратегията на БЧК до 2020 г. в различните направления да се извършват и от страна на вътрешни и външни експерти на организацията**, което ще допълни и обективизира постигнатото в рамките на различните етапи. При необходимост от корекции в дейностите, те ще бъдат отразявани в годишните работни планове на организацията и нейните подструктури. **В средата на десетгодишния стратегически период**, а именно – през 2015 г., **ще се извърши междинен анализ и при необходимост - ревизия на поставените цели, задачи, очаквани резултати и съответните подходи и мерки за тях**. В тази връзка, при необходимост ще се актуализират и сроковете за изпълнение.

На национално ниво, отговорност за реализацията на Стратегията на БЧК до 2020 г. носят висшите ръководни органи, в лицето на съответното Общо събрание, на Националния съвет и Генералния директор на БЧК, а по направления на дейност – ръководителите на съответните структурни звена на Секретариата. На областно ниво, отговорността е на висшите ръководни органи в лицето на областното, съответно столичното, общи събрания и на областния, съответно столичния, съвет, директора на областния секретариат, а по направления на дейност – от съответните служители. Контролните органи на съответните нива следва да бъдат пряко ангажирани с контролни функции относно постигането на целите и очакваните резултати, както и ефективното и законосъобразно използване на ресурсите. С посочената функция, освен обществените контролни органи, ще бъдат ангажирани и вътрешния одит и финансов контрол. От своя страна, Етичната комисия към БЧК ще следи за спазването на етичните норми и стандарти на поведение на органите и деятелите на БЧК. Най-същественият дял, обаче, от дейностите за реализация на Стратегията на БЧК до 2020 г. се пада на хилядите доброволци, членове и симпатизанти на организацията, на дружествените и общински структури, на младите червенокръстци, на дългогодишните дейци на организацията, формиращи голямата хуманитарна общност, която ежедневно реализира дейностите и услугите, обективно присъстващи в живота на уязвимите хора и цялото българско общество. В тази връзка, **искрено се надяваме, че Стратегията на БЧК до 2020 г. ще ги вдъхнови и ангажира така, че всеки един от тях да даде личния си принос за осъществяване на дейностите и постигане целите на организацията, за което сме убедени, че ще получим и обективната и безпристрастна оценка на българското общество, и най-вече – на неговите уязвими членове, за които сме призвани да работим.**